บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาวิจัยเรื่องบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษา ตามความต้องการของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษา จังหวัดอุดรธานี มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

5.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาถึงบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาตามความต้องการของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดอุดรธานี

5.2 วิธีดำเนินการวิจัย

5.2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดอุดรธานี สังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 55,189 คน และกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างได้จำนวน 588 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบโควต้า

5.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม จำนวน 1 ชุด แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอนคือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาตามความต้องการของนักเรียน ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามคือ ด้านการปกครองมีค่าเท่ากับ 0.89 ด้านวิชาการเท่ากับ 0.89 ด้านธุรการและบริการเท่ากับ 0.88 ด้านบุคลิกภาพเท่ากับ 0.83 และตอนที่ 3 เป็นข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษา

5.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างโดยมีผู้ช่วยทำวิจัยช่วยเก็บข้อมูลด้วยตนเองระหว่างวันที่ 1 ธันวาคม 2538 - 5 มกราคม 2539 ได้รับแบบสอบถามคืนครบทุกฉบับ เป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ 567 ชุด คิดเป็นร้อยละ 96.42 เป็นแบบสอบถามชุดที่ไม่สมบูรณ์ 21 ชุด คิดเป็นร้อยละ 3.58

5.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้นำมาแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้เครื่องคำนวณ

5.3 สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยสามารถสรุปผลได้ดังนี้

5.3.1 บทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาตามความต้องการของนักเรียน

จากการศึกษาบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาตามความต้องการของนักเรียนใน 4 ด้านสรุปได้ดังนี้

1. ด้านปกครอง นักเรียนต้องการให้อาจารย์ที่ปรึกษาปฏิบัติบทบาทด้านการปกครองอยู่ในระดับ"มาก" โดยนักเรียน มีความต้องการให้อาจารย์ที่ปรึกษาประพฤติปฏิบัติตนและวางตัวเหมาะสมเป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียนมากเป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ ควบคุม ดูแล นักเรียนด้านความประพฤติให้เป็นไปตามระเบียบวินัยของโรงเรียน เมื่อนักเรียนมีเรื่องปรึกษาที่เป็นเรื่องส่วนตัวสามารถเก็บความลับของนักเรียนไว้ได้ รับฟังความคิดเห็นต่าง ๆ ของนักเรียนให้คำแนะนำปรึกษา และเข้าพบนักเรียนในการโฮมรูม ตามลำดับ

2. ด้านวิชาการ นักเรียนต้องการให้อาจารย์ที่ปรึกษา ปฏิบัติบทบาทด้านวิชาการอยู่ในระดับ"มาก"โดยนักเรียนมีความต้องการให้อาจารย์ที่ปรึกษาจัดทำสมุดรายงานประจำตัวนักเรียน(รบ.4 ต/ป) เรียบร้อยถูกต้องมากเป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ ให้คำแนะนำและช่วยเหลือเกี่ยวกับการเรียนได้เป็นอย่างดี ให้คำแนะนำและช่วยเหลือนักเรียนที่เรียนอ่อนให้ปรับปรุงการเรียนให้ดีขึ้น ให้คำ

แนะนำเกี่ยวกับหลักสูตรและแผนการเรียน แนะนำเรื่องการศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น โดยอธิบายชี้นำและเอกสารแนะนำ ตามลำดับ

3. ด้านธุรการและบริการ นักเรียนต้องการให้อาจารย์ที่ปรึกษาปฏิบัติบทบาทด้านธุรการและบริการอยู่ในระดับ "มาก" โดยนักเรียนมีความต้องการให้อาจารย์ที่ปรึกษายกย่องชมเชยนักเรียนที่ประพฤติปฏิบัติดีมากเป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ ให้คำปรึกษาแก่นักเรียนในด้านการจัดกิจกรรมของชั้นเรียน ตรวจตราดูแลความสะอาดเรียบร้อยของห้องเรียนอย่างสม่ำเสมอ จัดหาทุนการศึกษาสำหรับนักเรียน ให้ความรู้เกี่ยวกับระเบียบการชำระเงินค่าหน่วยการเรียนและเงินบำรุงการศึกษาตามลำดับ

4. ด้านบุคลิกภาพ นักเรียนต้องการให้อาจารย์ที่ปรึกษาปฏิบัติบทบาทด้านบุคลิกภาพอยู่ในระดับ "มาก"โดยนักเรียนมีความต้องการให้อาจารย์ที่ปรึกษาแต่งกายสุภาพ สะอาดและเหมาะสม มากเป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่พูดจาสุภาพ ไพเราะ มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ไม่มีความลำเอียง มีความยุติธรรมให้กับเด็กทุกคน มีหน้าตายิ้มแย้มแจ่มใส ไม่บูดบึ้ง เห็นอกเห็นใจและเข้าใจนักเรียน ตามลำดับ

5.4 การอภิปรายผล

1. ด้านการปกครอง นักเรียนมีความต้องการให้อาจารย์ที่ปรึกษาปฏิบัติบทบาทหน้าที่ด้านการปกครอง ในเรื่อง ประพฤติปฏิบัติตนและวางตัวเหมาะสม สามารถเป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียน ควบคุม ดูแล นักเรียนด้านความประพฤติให้เป็นไปตามระเบียบวินัยของโรงเรียน เมื่อนักเรียนมีเรื่องปรึกษาที่เป็นเรื่องส่วนตัวสามารถเก็บความลับของนักเรียนได้ รับฟังความคิดเห็นต่าง ๆ ของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ โรงเรียนอุดรพิชัยรักษ์พิทยา (2538) โรงเรียนพิบูลย์รักษ์พิทยา (2537) โรงเรียนหนองวัวซอพิทยาคม (2536) ท่าพระวิทยายน(2532) กนก จันทร์ขจร (2532) สุจริต เพียรชอบ (2520) ที่ว่า อาจารย์ที่ปรึกษาควรทำตัวเป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียนทั้งในด้านความประพฤติ กิริยา วาจา การแต่งกาย นอกจากนี้อาจารย์ที่ปรึกษาควรจะควบคุมอบรมดูแล นักเรียนในชั้นของตนให้ปฏิบัติตามระเบียบวินัยของโรงเรียน ติดตาม

ชี้แนะนักเรียนให้แก้ไขข้อบกพร่อง ข้อผิดพลาดหรือพฤติกรรมบางอย่างที่ได้รับรายงาน ในบางครั้งนักเรียนมีเรื่องปรึกษาที่เป็นเรื่องส่วนตัวอาจารย์ที่ปรึกษาควรเก็บความลับของนักเรียนไว้ ไม่ควรเอาเรื่องส่วนตัวของนักเรียนไปเปิดเผยไม่ว่าจะเป็นเรื่องใดก็ตาม เพราะบางครั้งอาจจะเป็นการกระทบกระเทือนต่อจิตใจของเด็กได้ และอาจมีผลต่อการเรียนของเด็กได้ด้วย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุภาพรรณ โคตรจรัส (2518) ที่ว่า อาจารย์ที่ปรึกษาเป็นผู้รักษาความลับและคำนึงถึงสวัสดิภาพของเด็ก นอกจากนี้อาจารย์ที่ปรึกษาควรจะใจกว้างรับฟังความคิดเห็นต่าง ๆ ของนักเรียน เด็กนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาทั้งตอนต้นและตอนปลายอยู่ในช่วงวัยรุ่นซึ่งเด็กในวัยนี้ต้องการที่จะมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นหรือเสนอแนวความคิดต่าง ๆ เพื่อที่เด็กจะได้เป็นคนที่กล้าแสดงความคิดและมีแนวคิดในการแก้ปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสุวัฒน์ มุทธเมธา (2531) ที่ว่า ครูจะต้องรู้และเข้าใจด้านจิตวิทยาพัฒนาการ จิตวิทยาการเรียนรู้ตามวัยของนักเรียน ตลอดจนต้องรู้สภาพของสังคมเศรษฐกิจ ความเป็นอยู่วัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมของนักเรียน เพื่อเป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงาน

ส่วนบทบาทที่นักเรียนมีความต้องการให้อาจารย์ที่ปรึกษาปฏิบัติมากเป็นลำดับสุดท้ายในด้านการปกครองคือ ติดตามความเป็นอยู่ทุกข์สุข และสวัสดิการของนักเรียน อาจารย์ที่ปรึกษาควรจะไต่ถามถึงทุกข์สุขของนักเรียนบางคนที่คิดว่าน่าจะมีปัญหาจากเพื่อนในห้องเรียนหรือจากนักเรียนที่อยู่บ้านใกล้กัน เนื่องจากบางครั้งการที่อาจารย์ที่ปรึกษาจะไปเยี่ยมเด็กถึงบ้านจะเป็นการลำบากสำหรับอาจารย์ที่ปรึกษาหรือนักเรียนบางคนไม่มีความพร้อมหรืออาจจะอาย ไม่อยากให้อาจารย์ที่ปรึกษาไปเยี่ยมถึงบ้าน ในกรณีที่เด็กขาดเรียนบ่อย ๆ อาจารย์ที่ปรึกษาก็ควรติดตามถึงบ้านและสอบถามจากผู้ปกครองของเด็กเพื่อจะได้ทราบถึงสาเหตุและหาทางแก้ปัญหาให้เด็กได้

2. ด้านวิชาการ นักเรียนมีความต้องการให้อาจารย์ที่ปรึกษาปฏิบัติบทบาทด้านวิชาการในเรื่อง การจัดทำสมุดรายงานประจำตัวนักเรียน (รบ. 4 ต/ป) เรียบร้อยถูกต้องให้คำแนะนำและช่วยเหลือเกี่ยวกับการเรียนได้เป็นอย่างดี ให้คำแนะและช่วยเหลือนักเรียนที่เรียนอ่อน ให้ปรับปรุงการเรียน

ให้ดีขึ้น ให้คำแนะนำเกี่ยวกับหลักสูตรและแผนการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของโรงเรียนอุดรพิชัยรักษ์พิทยา (2538) โรงเรียนพิบูลย์รักษ์พิทยา(2537) โรงเรียนหนองวัวชลพิทยาคม (2536)โรงเรียนบ้านไผ่ (2532) ที่ว่า จัดทำสมุดรายงานประจำตัวนักเรียนให้เรียบร้อยถูกต้องตามระเบียบการวัดผลตามที่โรงเรียนกำหนดและแจ้งผลการเรียนให้ผู้ปกครองทราบต่อไป นอกจากนี้นักเรียนยังต้องการให้อาจารย์ที่ปรึกษาให้คำแนะนำและช่วยเหลือเกี่ยวกับการเรียน ช่วยเหลือนักเรียนที่เรียนอ่อน ปรับปรุงการเรียนให้ดีขึ้น ซึ่งนักเรียนอาจเรียนอ่อน ในรายวิชาใดวิชาหนึ่ง อาจารย์ที่ปรึกษาควรจะหาเวลาว่างที่เหมาะสมสอนซ่อมเสริม ในรายวิชาที่นักเรียนส่วนใหญ่ยังเรียนอ่อนอยู่ ถึงแม้ว่าจะไม่ใช่วิชาที่อาจารย์ที่ปรึกษาเป็นผู้สอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เฉลียว บุรีภักดีและคณะ(2520) ที่ว่า ครูที่ดีควรมีความรู้รอบตัวกว้างขวาง ค้นคว้าเพิ่มเติมและหาความรู้ใหม่มาสอนเสมอ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของประทุม แป้นสุวรรณ (2522) ที่ว่า ครูต้องมีความรู้ดี สั่งสอนวิชาความรู้ได้ผลดี สอนได้หลายวิชา ศึกษาหาความรู้ นอกจากนี้ นักเรียนยังต้องการให้อาจารย์ที่ปรึกษาให้คำแนะนำเกี่ยวกับหลักสูตรและแผนการเรียน ทั้งนี้นักเรียนมีความเห็นว่า อาจารย์ที่ปรึกษาไม่เคยแนะนำเกี่ยวกับหลักสูตรและแผนการเรียน นักเรียนบางคนไม่ทราบว่าเกณฑ์ในการจบหลักสูตรมีทั้งหมดกี่หน่วยการเรียนและไม่ทราบโครงสร้างหลักสูตร จึงทำให้เด็กนักเรียนบางคนเรียนไม่จบตามหลักสูตรที่กำหนด เพราะเด็กนักเรียนไม่เข้าใจโครงสร้างหลักสูตรที่แท้จริง

ส่วนบทบาทที่นักเรียนมีความต้องการให้อาจารย์ที่ปรึกษาปฏิบัติมากเป็นลำดับสุดท้ายในด้านวิชาการ คือ รายงานผลการเรียนถึงผู้ปกครองนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนบางคนอาจ มีความคิดเห็นว่า ไม่อยากให้อาจารย์ที่ปรึกษารายงานผลการเรียนถึงผู้ปกครอง เพราะได้ระดับผลการเรียนต่ำหรืออาจจะตกในบางรายวิชา จึงไม่อยากให้ผู้ปกครองทราบ

3. ด้านธุรการและบริการนักเรียน มีความต้องการให้อาจารย์ที่ปรึกษาปฏิบัติบทบาทด้านธุรการและบริการในเรื่อง ยกย่องชมเชยนักเรียนที่ประพฤติปฏิบัติดี ให้คำปรึกษาแก่นักเรียนในด้านการจัดกิจกรรมของห้องเรียน ตรวจตราดูแลความสะอาดของห้องเรียนอย่างสม่ำเสมอ จัดหาทุนการศึกษาสำหรับนักเรียน

ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ โรงเรียนพิบูลย์รักษ์พิทยา (2537) โรงเรียนหนอง-ว้าชอพิทยาคม (2536) ก่าพระวิทยายน (2532) โรงเรียนบ้านไผ่ (2532) กนก จันทร์ชจร (2532) ที่ว่า ส่งเสริมผู้ประพฤติดีปฏิบัติชอบให้การยกย่องชมเชย เป็นตัวอย่างให้กับนักเรียน ให้คำปรึกษาแก่นักเรียนในการจัดกิจกรรมของชั้นเรียน ทั้งนี้ เพราะนักเรียนอาจมีความเห็นว่า การยกย่องชมเชยนักเรียนที่ประพฤติปฏิบัติดีเป็นการให้ขวัญและกำลังใจแก่นักเรียนที่ประพฤติปฏิบัติดี นอกจากนี้ยังเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนได้ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ให้คำปรึกษาแก่นักเรียนในด้านการจัดกิจกรรมของชั้นเรียนพร้อมทั้งตรวจตราดูแลความสะอาดของห้องเรียน ในบางห้องเรียนบางครั้ง ก็อยากให้อาจารย์ที่ปรึกษามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการจัดกิจกรรมของชั้นเรียน เพื่อช่วยกันจัดบรรยากาศในห้องเรียนให้น่าอยู่ น่าเรียน เพราะถ้าอาจารย์ที่ปรึกษาไม่มีส่วนร่วมในการออกความคิดเห็นหรือลงมือกระทำงานนั้นก็ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร นอกจากนี้ นักเรียนยังมีความต้องการอยากให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจตราดูแลความสะอาดเรียบร้อยของห้องเรียนอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้นักเรียนอาจมีความคิดเห็นว่า มีบางวันที่เวรประจำวันไม่ทำความสะอาดตามที่ได้รับมอบหมายบางครั้งอาจถูกอาจารย์เวรตำหนิหรือถูกทำโทษ หรือเวรประจำวันบางคนไม่เคยทำเวรเลยก็มี การจัดหาทุนการศึกษาสำหรับนักเรียน นักเรียนอาจมีความคิดเห็นว่า มีนักเรียนในห้องบางคนยากจนขาดแคลนทุนทรัพย์ แต่มีความต้องการที่อยากจะเรียน ถ้ามีสวัสดิการช่วยเหลือนักเรียนบ้างก็จะเป็นการส่งเสริมนักเรียนในด้านการเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ส่วนบทบาทหน้าที่ที่นักเรียนมีความต้องการให้อาจารย์ที่ปรึกษาปฏิบัติมากเป็นลำดับสุดท้ายในด้านธุรการและบริการ คือ ดูแลด้านอาหารการกินของนักเรียน นักเรียนอาจคิดว่า ส่วนนี้อาจไม่มีความสำคัญต่อนักเรียนมากนัก

4. ด้านบุคลิกภาพนักเรียน มีความต้องการให้อาจารย์ที่ปรึกษาปฏิบัติบทบาทด้านบุคลิกภาพในเรื่อง อยากให้อาจารย์ที่ปรึกษาแต่งกายสุภาพ สะอาดและเหมาะสม พูดจาสุภาพไพเราะ มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ไม่มีความลำเอียงมีความยุติธรรมให้กับเด็กทุกคนสอดคล้องกับงานวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2522) เฉลียว บุรีภักดีและคณะ (2520)

สุพัตรา เพชรมุนี (2513) ที่ว่า ลักษณะของครูที่ดีควรมีบุคลิกภาพที่ดี แต่งกายสุภาพ สะอาดเหมาะสม มีความยุติธรรมให้กับเด็กนักเรียนทุกคน มีความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย พูดจาด้วยถ้อยคำสุภาพและชัดเจน

ส่วนบทบาทที่นักเรียนมีความต้องการให้อาจารย์ที่ปรึกษาปฏิบัติมากเป็นลำดับสุดท้ายในด้านบุคลิกภาพ คือ เป็นคนประหยัด ไม่ฟุ่มเฟือย สอดคล้องกับแนวคิดของ สายหยุด จำปาทอง(2529) ที่กล่าวถึงบทบาทของครูที่มีต่อตนเองที่ว่า ประกอบอาชีพเพื่อหารายได้เลี้ยงชีพพอสมควรแก่อัตภาพ มานะบากบั่น มัธยัสถ์ อดออม นักเรียนอาจมีความเห็นว่า บทบาทหน้าที่นี้ไม่มีความสำคัญ เพราะว่า ปกติแล้วอาชีพครูส่วนใหญ่ก็ต้องเป็นคนประหยัด ไม่ฟุ่มเฟือย เพราะเงินเดือนไม่มากพอที่จะไปใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่ายได้

5.5 ข้อเสนอแนะ

5.5.1 ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. อาจารย์ที่ปรึกษาควรจะมีคาบสอนในชั้นของนักเรียนที่อยู่ในความรับผิดชอบ

2. การแต่งตั้งอาจารย์ที่ปรึกษาควรพิจารณา คำนึงถึงคุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นสำคัญ

5.5.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยในลักษณะเป็นรายกรณี เพื่อให้ได้รายละเอียดที่ลึกซึ้ง

2. ควรศึกษาวิจัยเปรียบเทียบความต้องการเกี่ยวกับบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษา ระหว่างนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น กับ มัธยมศึกษาตอนปลาย และระหว่างนักเรียนในเมืองกับนักเรียนในชนบท

3. ควรศึกษาวิจัยเปรียบเทียบความเห็นของนักเรียนและอาจารย์ที่ปรึกษาที่มีต่อบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาที่ควรจะเป็น